

Zlasti častno omeni zgodovina Hadrijana I. v osmem, in Paškala II. v enajstem stoletju, o katerem poslednjem pravi, da jo je vso prenovil. Zadnje večje poprave izgotoviti je dal Klemen XI. v prejšnjem stoletju, in kar je posebne pohvale vredno: strogo je pri tej popravi ohraniti veleval prvotno starinsko obliko. Uže preddvor, katerega sem zgoraj omenil, živo opominja na to. Imenuje se „atrium“ ali „paradiž“. V njegovem osredju stal je nekdanj velik kropilni kamen, čegar voda se je blagoslovila na predvečer sv. Treh Kraljev. Predno so verniki stopili v baziliko in se vdeležili sv. skrivnost, bilo je v navadi, da so si vmili z blagoslovljeno vodo roki in obraz. V pokritih hodiščih, katere sem tudi zgoraj omenil, bivali so med božjo službo spokorniki, kateri niso smeli v cerkev; onim pa, ki so se še hujše pregrešili, odkazana so bila mesta na nepokritem prostoru preddvornem. „Atrium“ služil je dalje za sodnijske seje, za cerkvena zbirališča, za „agape“ (nekake pobratimske obede); tudi pokopavali so letod take, ki so se v življenju odlikovali kot izgledni kristijani, ali pa po drugih slovečih delih. Neposredno pred cerkvenim vhodom stali so poslušajoči, to je oni, ki so bili kaznovani le zaradi malih prestopkov; dalje katehumeni (ki so se pripravljali na sv. krst) in drugoverci, ki so pridigo in petje psalmov smeli poslušati, pri začetku božje službe pa se morali umakniti.

Prestopivšemu vhodni prag bazilike sv. Klementa razširja se obiskovalcu pred očmi prostorno triladijno svetišče, ki ima gledé svoje stavbe nekoliko enakost (vsaj kar sprednjo stran zadene), s cerkvijo „Ara coeli“, kakor sem omenil o svojem času, prištevajo se tudi med starejša svetišča rimskega mesta. Dve vrsti na gosto postavljene marmelnaste stebrov (na vsaki strani po 8) deli jo v tri ladije. Srednja ima prelep, lesen, z zlatom in umetnimi slikarji bogato okinčan strop. V sredi te ladije, bolj gor proti presvetišču, nahaja se (po starodavni šegi krščanskih cerkvá) podolgasto štiri-vogelni, z marmelnasto ograjo omejeni prostor, kor imenovan, ki je služil nekdanj kot prostor za nižje duhovenstvo (dijakone, poddiakone itd.) in za pevstvo. V to ograjo vdolbljene črke dajejo soditi al imé papeža Janeza VIII. (872—882), al, kakor drugi trdijo, papeža Janeza II. (533—535), in to kaže na priliko čas (vsaj dolgo se je tako mislilo), kedaj se je sezidal ta (sprednji) del bazilike. Pri desni strani kora vravnana je, več stopnic visoko, nekaka prižnica (Ambon), kjer se je bral med sv. daritvijo list. — Subdiakon je bil med tem branjem obrnjen proti altarju. Viši in lepši Ambon pri levi roki kora služil pa je za petje sv. evangelija, za pridigo in cerkvena oznanila. Brž za korom dviguje se za več stopnic vzvišeno polokroglo presvetišče, katero v vsem kaže, da njegovo zidanje spada še v starejši čas. Veliki altar pokriva na štirih stebrih sloneč baldahin, ki je bil nekdanj z zagrinjali obdan. Duhoven, ki je stal med sv. mašo proti ljudstvu obrnjen, to je, po cerkvi dol gledajoč (kar se godi tudi še dandanes v tej in v vseh bazilikah), bil je med povzdigovanjem od teh zagrinjal zakrit, kakor je bila namreč v jutrovih in tudi večernih deželah navada.

Ob podboji pri desni roki presvetišča je pozlačen tabernakelj v obliki gotičnega oboka (iz l. 1229), kjer se je nekdanj shranjevalo presv. Rešnje Telo, zdaj pa služi kot shramba za sv. Olje. V ozadju presvetišča stoji marmelnast škofijski prestol; njemu ob obeh straneh pa so sedeži za duhovščino. Sprednja stran presvetišča (slavolok) in tudi vse njegove znotranje stene prenapolnjene so z lepimi mozaiki iz časov papeža Paškala II. (1099—1118). Med lepimi arabeskami nahajajo se slike Kristusa, njej ob straneh pa dvanajsterih apostolov. Nad obrobkom (Gesims), ki je vravnana vrh

teh slik, vidi se kot v predpodobah (sinnbildlich) trinajstero ovác. Na vrhnem osredku presvetiščnega oboka je slika križanega Izveličarja, ob straneh pa sta mu Marija in sv. Janez. Snežno-beli golobi kot predznamenja odrešenih duš frfetajo okoli debela križavega, in pijó kapljice, ki rosijo iz ran Kristusovih. Vsa druga planota obokova pa je prenapolnjena s slikami svetnikov in raznopisanih tic, katere poslednje posedajo po trsji vinske trte, ki se vije namesti arabesk med vsemi temi podobami.

Slednjič naj omenim še onih prostorov v stranskih ladijah, ki so bili nekdanj tudi omejeni z marmelnastimi ograjami in kateri zdaj služijo kot kapele. Prostori na levi strani bili so v starokrščanskem času vravnani in odkazani med božjo službo kot sedeži postarelim plemenitim gospém (matronam) in Bogu posvečenim devicam, uni na desni strani pa menihom.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* **Petinsedemdeset ljudi zgorelo.** V Milwaukee-u, največem mestu severno-amerikanske države Wisconsin, pripetila se je v noči od 9. na 10. dan januarja t. l. grozovita nesreča. V največi in najiminitnejši gostilnici mesta „Newhall House“ začelo je goreti proti 10. uri ponoči. Koj so bili sklicani gasilci in tudi prišli so kmali, pa vkljub vsemu prizadevanju niso mogli pomagati. Ogenj rasel je tako hitro, da v vsem velikem poslopju ni bilo moč priti do nobenega hodišča. Popotniki v hotelu pobijali so okna, klicali na pomoč, pa ni je bilo. Oni, katerih okna so peljala na cesto, poskakali so dol, ko ni bilo nobene pomoči, drugi pa, katerih sobe so okna imele na hodišča in dvorišče, bili so zgubljeni. In tako se je zgodilo, da je 75 oseb smrt našlo v ognju. Izmed popotnih, ki so skozi okna poskakali, je 16 težko ranjenih. Med zgorelimi so trije kletarji in brat gostilničarja. V malo urah pogorelo je vse poslopje do tal in škoda je velikanska, ker je bila hišna oprava posebno dragocena.

* **Nesreča na morji.** Na parobrodu „Donau“, ki se je peljal z Bremena v Newjork, nastal je 3. januarja t. l. ponoči ogenj. Vendar se je posrečilo, ogenj pogasiti s parnimi gasilnicami po štiriurnem gasenju. Popotniki bili so grozovito preplašeni, vreme viharo, morje nemirno, čolni bili so pripravljeni za rešitev. Ogenj nastal je o lastnem vnetju. En del blaga je zgorel, več del pa je ostal nepoškodovan.

Ob ustji reke Mersej (Angleško) strčnili ste dve barki, vapor „City of Brussels“, ki je ležal zasidren ob ustji reke, in si ni upal zaradi megle naprej, ob to barko je trčil vapor „Kirby Hall“, ki je na svoji prvi poti prišel iz Glasgova in je hotel v Liverpoolu še nekaj naloziti. Prva barka se je potopila, vtonila sta dva popotnika in 8 mornarjev, ki so iskali zavetja na jamborih, a ti so se v vodo prekucnili.

Naši dopisi.

Iz Steina ob Donavi 9. januarja. — Ne samo lansko leto, ampak tudi letos skorej po celih deželah razsajajo silne povodnje. Na staro in novo leto je tukaj neprenehljivo dež lil. Stopil se je silni sneg po gorenjih avstrijskih, solnograških in tirolskih hribih, in tako so narastli reki Inn in Traun, kakor tudi drugi potoki in pomnožili glavno reko Donavo. Donava je izstopila čez svoje brege in potopila mesta, vasi, polje in travnike.